

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan

ADABIY-BADIIY, MA'NAVIIY-MA'RIFIY, IJTIMOIIY GAZETA

2021-yil 19-mart / № 12 (4619)

ЎЗБЕКИСТОН ҚАХРАМОНИ, ХАЛҚ ШОИРИ АБДУЛЛА ОРИПОВ ТАВАЛЛУДИНИНГ 80 ЙИЛЛИГИ

Кўни кеча пойтахтимизнинг сўлим
Адиблар хиёбонида Ўзбекистон
Қаҳрамони, Халқ шоири
Абдулла Орипов таваллудининг
80 йиллигига бағишланган
тантанали тадбир бўлиб ўтди.
Унда адиблар, ижодкор зиёлилар,
Тошкент ирригация ва қишлоқ
хўжалигини механизациялаш
муҳандислари институтининг бир
гурӯҳ ўқитувчи ва талабалари ҳамда
жамоатчилик вакиллари
иштирок этди.

Аҳмад Тўра олган сурат.

БҲ ИШҚ СИРРИН КИТИБ ЭТИДИ

Устоз Абдулла Орипов газалига мухаммас

Бу дил қонин гулоб этдинг,
гулобинг ичра мен борман,
Тўқурман, деб итоб этдинг,
итобинг ичра мен борман,
Ёқурман, деб кабоб этдинг,
кабобинг ичра мен борман,
Бу ишқ сиррин китоб этдинг,
китобинг ичра мен борман,
Ўқурман, деб хитоб этдинг,
хитобинг ичра мен борман.

Ниғонинг ичра, эй дилбар,
на нозик, инжа маънолар,
Қадинг олдида мулзамдир
неча сарв, неча раънолар.
Уриб пойнингга бошим мен,
қилай сенга таваллолар:
Ярашгайди сенга дилбар
ажаб нозу таманнолар,
Кетурман, деб шитоб этдинг,
шитобинг ичра мен борман.

Яширгайму юзиндан ё
бу олам ою офтобин,
Фалак қошинг ҳилолидин
тузарму кўкда мехробин,
Кўзинг кўйида кўргил ёр,
юзу кўзимни сайробин,
Юзинг ҳажри билан оққан
лаболаб чашм селобин —
Ичурман, деб шароб этдинг,
шаробинг ичра мен борман.

Хаёл ичра туну қунлар
васл гулдастасин тузгум,
Дилим қони билан ранглаб,
сенинг кўйингга етқузгум,
Умидим гуллари шул деб,
қай онким сенга тутқузгум,
Умид узгил, дединг ошиқ,
муҳаббат риштасин узгум,
Узурман, деб азоб этдинг,
азобинг ичра мен борман.

Қаён қолди ўшал кўзким,
қилурди ваъдалар бисёр?
Ўшал чехра, ўшал юзким,
малаксиймою ойрухсор,
Ўшал оғиз, ўшал лабким,
шакаргуфтору хушгуфтор,
Қаён қолди ўшал сўзким,
муҳаббат кўшқим, эй ёр,
Тузурман, деб сароб этдинг,
саробинг ичра мен борман.

Севибман сен каби дилдор
ва ҳам маҳбубан ишқни,
Раҳм қилмай қатл этгил
бу янглиғ телбан ишқни,
Қабул эт, эй дилоромим,
бу қонлиғ тухфай ишқни,
Дилимда қолган ушбу хар
на манзил қулбай ишқни —
Бузурман, деб хароб этдинг,
харобинг ичра мен борман.

Чаманоро ўтар бўлсанг
синаб ошиқларинг сабрин,
Неча сарву санавбар лол,
неча гул, неча хил настрин,
Бу не бахтким, бу не тахсин,
бу не таскин, бу не тамкин:
Муҳаббат гулшани ичра
олиб Абдулланинг қалбин,
Чалурман, деб рубоб этдинг,
рубобинг ичра мен борман.

Сирожиддин САЙИД,
Ўзбекистон халқ шоири

ВАТАН ВА МИЛЛАТ ШОИРИ

Тадбирда сўзга чиққан Ўзбекистон
Ёзувчилар уюшмаси раиси, Халқ шоири
Сирожиддин Саййид Наврўзнинг илк
қунида таваллуд топган атоқли шоир
Абдулла Ориповнинг бутун ижоди
юрт ва миллат тақдири билан чамбар-
час боғланганини алоҳида таъкидлади.
Дарҳақиқат, халқнинг асрий армонла-
рини қуйлаш, ҳаётни ва оламни фалса-
фий мушоҳада этиш ҳаминша Абдулла
Орипов шеърятининг етакчи мавзу-
си бўлиб келди. У илк бор фахр билан
“Ўзбекистон — Ватаним маним!” деб айта

олди, мамлакатимиз Истиклолини кат-
та қувонч ва умидлар билан қарши олди.
Мустақил Ўзбекистонимизнинг Давлат
Мадҳияси матнини яратди. Узоқ йиллар
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасига рах-
барлик қилиш баробарида самарали ижод
қилди.

Уюшма раиси ўз сўзида айни кунларда
шоир таваллудининг саксон йиллигини
кенг нишонлаш ҳақидаги Президентимиз
қарорига мувофиқ, бундай тадбирлар мам-
лакатимизнинг барча ҳудудларида бўлиб
ўтаётганини эътироф этди.

Шунингдек, тадбирда сўзга чиққан
шоирлар ва олимлар атоқли ижодкорни
хотирлаб, дил сўзларини изҳор этишди.
Айниқса, шоирнинг рафикаси Ханифа ая
Мустафоевнинг сеvimли шоиримизга
бағишлаб ёзган шеъри ва шоир ҳақидаги
хотиралари иштирокчиларда унутилмас
таассурот қолдирди.

Тадбир ниҳоясида Тошкент ирригация
ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш
муҳандислари институти талабалари шоир
шеърларидан намуналар ўқиди.

Абдураҳим АЗИМ

ЕТКАЗГАНИГА ШУҚР

НАВРЎЗ ШУҚУҲИ

Наврўзни соғиндик.

Поклик тимсоли оппоқ қор кўнгишларга хар-
чанд илиқлик олиб қирган эса-да, қишнинг қаҳри
каттик келиб, совуқ захрини тотганимиз кўш таф-
тига, яшил гилёларга, ёруғ табасеумларга интиқ-
лигимизни янада аён қилди.

Наврўзнинг нафакат табиатга, балки инсон
қалбига олиб қирадиган янги нафаси сўзимиз-
да, амалимизда намоён бўлаверади, куртақдан
гуллашга ўтаётган дарахт, енгил шабадада теб-
ранаётган майса, ҳатто кўкдан тушган ёмғир
томчиси ҳам кайфиятимизга кўтаринкилик
бағишлайверади. Тўғри, 21 мартни биз Наврўз
байрами сифатида нишонлаймиз, аммо бу бай-
рам бир ой давом этади. Абу Райҳон Беруний
қолдирган маълумотларга кўра, Наврўз баҳор
ёмғирининг биринчи томчиси тушишидан гул-

лар очилгунча, дарахтлар гуллашидан мевала-
ри етилгунча, ўсимлик униб чиқа бошлашидан
такомиллашгунча давом этган вақтда келади.

Офтоб шуъласидан мунаввар боғлар қимнинг
кўнглини равшан торттирмайди дейсиз. Бундай
пайтда она табиат бор меҳр-муруватини бор-
лиқда намоён этаётганини ҳис қиламиз. Шундан-
миқин, кексаларимиз шу кунларга эсон-омон этиб
қелишганига шуқроналар айтиб, “Осойишталиги-
миз, фаровонлигимиз бундан-да зиёда бўлсин”,
дея дуо қилишад.

Наврўзнинг йилга таъсири шунчалар қучлики,
у фақат йил боши бўлибгина қолмай, бу шуқу-
ли кунларда йил бўйи қиладиган ишларимизнинг
режасини тузиб оламиз. Қисқа қилиб айтсак, тур-
муш тарзимизда ЯРАТУВЧАНЛИК янгитдан бўй
кўрсатади.

Хазрат Навоийнинг нурли сиймоси ва муаззам ижодиёти хар бир ўз-
бек учун, хусусан, ўзбек адиби учун бир қуёш кабудир. Бу қуёшдан хар
ким ўз имкони даражасида тафт ва куч олади. Абдулла Орипов буюк
бобокалониимиздан катта куч ва ёниқ тафт олган XX аср иккинчи
ярмида етишган атоқли шоирдир. Ҳозир улғў ёндағилар биладикки, шоир
адабиётга қирган дастлабки йилларда унинг таваллуд санаси 1942 йил
деб ёзиларди. Кейинчалик бу сана 1941 йилга ўзгартирилдики, бу зинҳор
бежиз эмас. Демак, шоиримиз хазрат Навоийдан роса 500 йил кейин
дунёга келган ва бу ниманидир англалтса керак.

ИККИ БУЛБУЛ

Шоир хазрат Навоий ҳақида талай мисралар
битгани, уларнинг сараси, шубҳасиз, 1968 йил-
да ёзилган “Алишер” шеърдир. “Байнингга бир
бора қовушган хар лаб, Такрорлаб кетпуси маҳ-
шаргача то”, дейди шоир ушбу шеърда. Ундан
ташқари, шоир адабий суҳбат ва мақолаларида
буюк бобомиз ҳақида талай мулоҳазалар бил-
дирган, закий кашфиётларни ўртага ташлаган.
Шулар асосида ҳам “Абдулла Орипов — навоий-
шунос” деган тадқиқот олиб бориш мумкин ва
у самарали бўлади, деб ишонаман. Шоир 1982
йилда адабиётшунос Анвар Жабборов билан
“Шеър ва шеърят ҳақида” деб номланган суҳ-
батада дейди:

“Мен навоийшунос деган терминга
қаршиман. Чунки бу шундай катта баҳри

муҳитки, унинг денгизлари бор. Шунинг
учун, “Лайли ва Мажнуншунос” ё “Фарҳод
ва Шириншунос” бўлиш мумкин. “Чор де-
вон” бир умр ўрганилса кам. Мен Навоий-
дан масаланинг моҳиятига қиришни, шеър-
ни сеҳрли таъққачдай ўйлатишни ўргандим.
У киши мазмун ифодасининг устаси, шеър
айтиш мумкин, лекин шеърни мазмун билан
фақат Навоий айтган”.

Масалага илмий жиҳатдан ёндашилса, хаз-
рат Навоий ижодининг Абдулла Орипов шеър-
иятига таъсири жуда катта мавзу. Уни тадқиқ
этиш, балки том-том китобларни такозо этар,
лекин қуйидаги мулоҳазалар ушбу катта иш-
нинг бир заррасигина дейиш мумкин. Зеро,
XX — XXI аср ўзбек шеърятининг йирки

намоёнаси ўзбек адабиёти даҳоси ижодидан,
ушбу “Баҳри муҳит”дан сув ичмаслиги, улғи
олмаслиги мутлақо мумкин эмасдир.

Биз қуйида шоиримиз 1965 йилда, ёшлиқ
палласида битган лирик шеъри “Булбул”нинг
илҳомбахш нуқтаси, сарҳашмаси ҳақида сўз-
ламоқчимиз. Бу эса айнан хазрат Навоийнинг
“Лайли ва Мажнун” дostonидаги бир лавҳа
ва унинг “Булбул” шеъри яралишида ижодий
туртки бўлганини қайд этамиз ҳамда кейин
эса хар икки мустақил ҳодиса, дostonдаги
лавҳа ва шеърнинг қиёсий-типологик таҳли-
лини амалга ошироқчимиз. Бундан қўрина-
дики, таъсир ва типология муайян ўринларда
бир-бирини инкор этмайдиғина эмас, бир-би-
рини тўлдиршига гувоҳ бўлишимиз мумкин.

Шундай қилиб, хазрат Навоий “Хамса” си-
нинг учинчи дostonи “Лайли ва Мажнун”ни
мутолаа қилар эканмиз, унинг 13-бобида шун-
дай лавҳага дуч келамиз. Аввал боб унонида-
ги айрим жумлаларни кўчирсак: “Қайсининг...
булбули шабҳез била ишқ дostonлари адоси-
да нола қилғони ва булбул соясидек туфроққа
ийкилғони...”. Боб давомида Мажнунга эв-
рилган Қайсининг ёниқ ишқ изтиробларини
булбулга айтиб, у билан бир нав баҳста қи-
ришгани таъсир этилади:

Булбул била соз этиб навоини,
Булбулдин ошар эди фиғони.

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири

ЎПАМАН, ТУПРОГНИНГ БЕБАХО, ВАТАН...

МЕН НЕЧУН СЕВАМАН ЎЗБЕКИСТОННИ

Мен нечун севаман Ўзбекистонни,
Тупроғин кўзимга айлаб тўтиё.
Нечун Ватан, дея еру осмонни,
Муқаддас атайман, атайман танҳо.
Аслида дунёда танҳо нима бор,
Пахта ўсмайдими ўзга элда ё?
Ёки қуёшимни севгимга сабаб?
Ахир қуёшли-ку бутун Осиё.
Мен нечун севаман Ўзбекистонни?
Боғларин жаннат деб кўз-кўз этаман,
Нечун ардоқларкан тупроғини мен
Ўпаман: “Тупроғинг бебаҳо, Ватан...”
Аслида тупроқни одил табиат,
Тақсим айлаган-ку, ер юзига тенг.
Нечун бу тупроқ деб йиғлади Фуркат,
О, Қашқар тупроғи, кашшоқмидинг сен?!
Хўш, нечун севаман Ўзбекистонни?
Сабабини айтгин десалар менга.
Шоирона, гўзал сўзлардан олдин
Мен таъзим қиламан она халқимга:
Халқим, тарих ҳукми сени агарда
Мангу музликларга элтган бўлсайди,
Қорликларни макон этган бўлсайдинг,
Мехрим бермасмидим ўша музларга?
Ватанлар,
Ватанлар,
Майли, гулласин,
Бог усин мангулик музда ҳам, аммо
Юртим, сени фақат бойликларинг чун
Севган фарзанд бўлса кечирма асло!

БИНАФША

Хали қор остида ухларди Дўрмон,
Хали тарк этмаган изгирин буткул,
Худди календарни ўқигансимон
Богимда бинафша очиб қолди гул.

Ҳаёт қонунилари бузилмас харгиз,
У асло режасин ўзгартирмағай.
Шу нозик бинафша, шу маъсума қиз
Қиш билан, қор билан қурашмоққа шай.

ОНА

Кўкда юлдуз учса ногаҳон
Битди, дерлар қайси бир тақдир.
Бундай гамни кўтармак осон,
Бу эҳтимол, бизлар ҳақдадир.
Баъзи тунлар кўкка тикиб кўз,
Эслаб дейман онамни шу он:
Она кетса, юлдуз-ку, юлдуз,
Қулаб тушса арзийди осмон.

Агар янглишмасам, ёшлигида Абдулла шеърхонларда, шеърхонлардагина эмас, ҳатто кўпни кўрган адибу олимларда ҳам соддадил, жуда беғубор, ўз ёшига нисбатан гоат навкирондек таассурот қолдирган, ҳатто айтиш мумкинки, ўқиш баҳонасида қуни кеча қишлоқдан чиқиб келган бўш-баёв ўсирини эслатар эди. Сиз унга қараб туриб, қорачадан келган шу маъсум ва беозор йиғит бу қадар теран ҳаётини кузатишларга қобилиятига ишонгингиз келмас, зеро, бу кузатишлар ҳосиласи — фавкуллода фалсафий қарашлар унинг тафаккурида қат-қат бўлиб ётар; озгингина шу йиғитнинг жимит юрагига бир дунё дарду алам, жон томирлари туташ шу заминга, мушфиқ-муштипар элига, унинг кечмишига бунчалар буюк муҳаббат, том маънодаги элу юрт қайғуси, унинг исёнкор қалбида гоҳи-гоҳида ақл бовар қилмас даражада тўфонлар кўтарилишини, руҳи шунчалар юксалиб, зақоси мўъжизакор инжулар яратишини тасаввур этиш қийин эди.

Менинг ҳам Ватаним жанглр гувоҳи,
Менинг ҳам тупроғим топталганди ҳор.
Менинг ҳам руҳимда аждоқлар охи,
Менинг ҳам қонимда қилич занги бор.

СЕН БАҲОРНИ СОҒИНМАДИНГМИ

Уйғонувчи боғларни кездим,
Топай дедим қирдан изингни.
Ёногиндан ранг олган дедим —
Лозазорга бурдим юзимни,
Учратмадим аммо ўзингни,
— Сен баҳорни соғинмадингми?
Узоқларда залворли тоғлар
Хаёлимни келдилар босиб.
Кечди қанча интизор чоғлар,
Васлинг менга бўлмади насиб,
Сенсиз мен ҳам, баҳор ҳам ғариб,
— Сен баҳорни соғинмадингми?

Ўнгирларда сакрайди оху,
Наъматақда саъва миттижон.
Қорликлардан сипқарилган сув
Дараларда уради жавлон.
Нигоҳимда фақат сен пинҳон,
— Сен баҳорни соғинмадингми?

Мана, бугун Наврўзи олам,
Дўстларимга гуллар тутарман.
Қайлардасан, севгили эркам...
Кўлимда гул, сени қутарман,
Умрим бўйи чорлаб ўтарман,
— Сен баҳорни соғинмадингми?

БАҲОР ШАМОЛИ

Баҳор келаётир,
Тоza, мусаффо.
Мовий кенгликларда ўйнайди шамол.
Далалар қўйнида зангор бир хаво,
Туманли шаҳр ичра ётмоқлик малол.

Қоялар кўксиди шодмон, бекайғу
Оний умри билан солланар чечак.
Баҳор бу — энг тоза шаббодадир бу,
Баҳор бу — энг тоза шамолдир демак.

Кенгликлар бағрига ураман ўзни,
Кўзимга кўрингай дилбар диёрим.
Гўдак нафасидек юпатар юзни
Қиш бўйи интизор қутган баҳорим.

Баҳор-ку ўтади шамолдек шитоб,
Майли, ўтажак у ва ўтар бўлсин.
Азизим, умрингда хаво бўлсин соф,
Умринг шамоллари муаттар бўлсин...

НАВОИЙ

Абадият билан қай сўз эгизак,
Балки яхши орзу, яхши ниятдир?
Мангулик англанар Навоий десак,
Навоийнинг ўзи Абадиятдир.

Минорлар эмас бу — фалакка қасам,
Қасоскор боболар кетмишлар санчиб.
Мен тортган гамни ҳам бир-бир санасам,
Ўлик фиръавилар кетарлар санчиб...

Дурдек сатрларни тасбех донаси каби тизганида, бутун бошли халқ тарихи, қул-фати ва чеккан аламлиари, армонлари ҳақида ҳазин ва теран тасаввур ҳосил қилганида Абдулла атиги йиғирма беш-йиғирма олти ёшда эди. Унинг ёшлиги беихтиёр менга навкирон Пушкинни эслатади. Улуғ шоир каби Абдулла ҳам хиёл шикаста, биров дилига озор бер-

Одил ЁҚУБОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

ШОИР ҲАҚИДА СЎЗ

ган, ўкситилган боладай маънос ва ўйчан. Ҳар бир сатрида тизгинсиз дард силкиб турган “Муножот”ни тинглаб”, “Ўйлар”, “Баҳор”, “Ўзбекистон”, “Юртим шамоли”, “Денгизга” каби асарлари эълон қилинганда, кейинчалик уларни такрор ўқиганда қайта-қайта шуни хис этган, хайратга тушган эдим. Сир эмас, истеъдоднинг фавкуллода кўламдорлиги шоирона хаёл уфқларининг кенлиги, теранлиги билан, мана, салкам қирк йилдирки, Абдулла Орипов барчамизни бирдек хайратга солиб келяпти.

Абдулла Орипов шеърятига нисбатан ташбех қўллайдиган бўлсак, у дутор наво-сига ўхшайди: бирда чексиз мунг билан дилларни ларзага келтирса, бирда шўхчан тус олади, майин ва ўзига хос таронаси тагин кишини мафтун этади. Унинг асарлари кон томирида ўт билан сувдек бир-бирига зид туйғулар тинимсиз оқиб туради. Шунинг учун ҳам бир шеър ҳаётнинг етук фалсафий гидроки ҳосиласи билан тўйинган, бошқа бир шеъри эса дарду гамга тўлик, нолон ва руҳсиз, бир шеъри шўхчан, қочиримли ва юмор-

БОБУР

Мен-ку, оддий одам,
Шундоқ бўлса ҳам,
Шукр, бас, деганча ғанимларим бор.
Шарт эмас уларга таъриф чинакам,
Бири жунунсифат, бирови хушёр.

Бировига ёқмас жиндек журъатим,
Бировига ёқмас мен юрган йўлак.
Ногоҳ бирор жойда чикса сувратим,
Бири ухлай олмай қийналса керак.

Биз шундай ўтамыз,
Яъни қун кўриб...
Майдагина қучсиз, майдагина зўр.
Ҳаётнинг мана шу буржидан туриб
Мен Сизни ўйладим, хазрати Бобур.

Сиз — зобит, дастини чўзган дунёга,
Сиз — шоир, мангу бир аланга ёққан.
Наинки бандалар, Сизнинг сиймога
Не-не салтанатлар кек билан боққан.

Баҳодирлик ичра ёр Сизга Хумой,
Сиз улуг зотларнинг изин бостан эр.
Назмиё саждагоҳда Сизга, хойнаҳой,
Имомликка ўтгай фақат Алишер.

Ҳа, ёлғиз шеър қолди, бошқаси, абас,
Етти иқлим аро дoston нақлингиз.
Не бахт, парчин бўлиб тож деган қафас,
Бизга етиб келди олмос ақлингиз.

Айтнинг, не топдингиз Сиз кезиб дунё,
Хануз боқишлар шўришга тўлиб.
Шоирсиз, яхшиси, қолингиз, Мирзо,
Мушфиқ юртингизда бир шоир бўлиб.

СОҒИНЧ

Парчагина булут,
Чексиз осмон,
Адир ортидаги ёлғизоёқ йўл.
Барча ташвишларни унутиб, шодон,
Қайтгим келаётир қошинга буткул.

Қисмат майин ичдим — аччиқ ва тахир,
Туйдим эҳтироснинг самовий кучин.
Дунёда одамзод яшамас, ахир,
Фақат продасин синамоқ учун.

Парчагина булут,
Чексиз осмон,
Адир ортидаги ёлғиз оёқ йўл.
Барча ташвишларни унутиб, шодон,
Қайта олсам эди қошинга буткул.

Ҳақиқатан ҳам, Абдулла Орипов феномени хали охиригача англанмаган бир тилсимдир. Мен унинг она юртида, шоир туғилиб ўсган қишлоқда, тенқурлари билан “жайрон қувиб, жайрон янгли” елган қир ва адирларда кезинган, шоирнинг болалигини оқизи-

Мен бу қўллар қўйнида туғилиб
топдим камол,
Кўхна сардобаларда қўмилиб
қолди дардим...

Хар гал унинг шеърларини мутолаа қилар эканман, тафаккурига ўша чексизлик бергандек, сатрлари сахро қуёшидан нур эмгандек ва шу сатрлар орасидан анвойи чечаклар хиди уфуриб тургандек, келиб менинг димоғимга урилатгандек бўлади, шунда беихтиёр дилни ўртагувчи ўша таассуротлар ёдимга тушади.

Ҳали айтганимдек, хар қандай улкан санъаткор шу қадар улкан тилсим ҳамдир. Бу тилсимнинг тагига етмоқ, айниқса, унинг асарлари таваллуди жараёни, булоқлари қайси ўзандан сув симириши синрини кашф этиш осон иш эмас, албатта. Мухими, унга имкон яратиш, муҳими, унга хайрихоҳ бўлиш. Шу маънода шахсан мен Абдулланинг илк асарларидаёқ кўзга ташланган ноёб ва бетакрор истеъдодни вақтида илғаб, унинг бошини силаган, яъни йўрғаклаб олган Абдулла аканинг, дўстим Озоднинг, Шукруллонинг эътибори бугун қадрга молик деб ҳисоблайман.

Сохта камтарликни бир четга йиғиштириб қўйиб айтиш мумкинки, Абдулланинг тетапоя ижодига ҳимо берганлар қаторида менинг ўзим ва Пиримқул Қодиров ҳам бор эдики, бунини айтишдан истиҳоло қилмайман.

ОНА ТИЛИМГА

Минг йилларким, булбул қаломи
Ўзгармайди, яхлит ҳаминша.
Аммо шўрлик тўтининг холи
Ўзгаларга тақлид ҳаминша.

Она тилим, сен борсан, шаксиз,
Булбул қуйин шеърга соламан.
Сен йўқолган қунинг, шубҳасиз,
Мен ҳам тўти бўлиб қоламан!

СОЗИМ

Мен шоирман,
Истасангиз шу,
Ўзимники эрур шу созим,
Бировлардан олмадим туйғу,
Ўзгага ҳам берман овозим.
Мен қуйладим — гоҳ дилда қадар,
Гоҳ севиниб шеър тўқийман мен.
Тингламаса ўзгалар агар,
Ўз-ўзимга шеър ўқийман мен.
Мен қуйладим ушбу оламда
Инсон бўлиб туғилганимни.
Мен қуйладим баъзан аламда
Йиғлаб-йиғлаб бўғилганимни.
Мен қуйладим бу олам аро
Собит турган халқимни фақат,
Мен қуйладим ўтмишнинг қаро
Зулматида йўқлигини шафқат.
Керак бўлса, амр этса юрак,
Келтирурман умримга имон.
Менинг учун на таъзим керак,
На ҳалвойтар каби шуҳрат-шон.
Шайдо бўлиб юрганда бирдан
Ҳаёлимга ташламанг қаманд.
Мижгов ва паст, ғийбат гаплардан
Жажжи шеърим кўюрман баланд.
Ҳаёл каби кенг эрур олам,
Майда гамни кўтармағай шеър.
Керак бўлса менинг учун ҳам
Жавоб берар бобом Алишер.

МИЛТИРАЙДИ МИТТИ ЮЛДУЗ

Кўк гумбазин бир четиди
Бўшлиқларга уриб бош,
Милтирайди митти юлдуз,
Танҳоликдан тўкиб ёш.
Атрофида на бир юлдуз
На булут бор, на туман.
Юлдузларга термулиб у
Титраб турар шамсимон.
Эҳ, бечора, яшаш нечун,
Порламасанг, қулмасанг.
Ўз тўданган нега учдинг?
Қайтиш йўлин билмасанг?!

ШУНДАЙ ЯШАР ОДАТДА ОДАМ

Йўқ, керакмас, қўйинг, керакмас,
Менга ором истаманг, дўстлар.
Қилват соз деб қистаманг, дўстлар,
Қўйинг, бундай ором керакмас.
Ногоҳонда хаёлга ботсам,
Ё ухласам, уйғотинг дарров.
Бехудага бир ёкка борсам,
Қўларимдан ушлаб ўшал дам,
Қурашларнинг сафига қўшинг,
Қур, ярат денг,
хайқир денг,
жўш денг,
Шундай яшар одатда одам.

ШОИР УМРИ

Дарахтни ҳаминша ўрайди шамол,
Шоирни ташвишлар чулғар ҳаминша.
Сен шоир умрини дема безавол,
Унинг ҳам хар они ташвишга пеша.

Қара-я, ўтибди қирқ йил муттасил,
Яшабман юлдузлар остида қарахт.
Ох, шоир умрига ҳавас қилмагил,
У қуён ичиди унган бир дарахт.

Абдулла Орипов ҳам бор бўлиб, ўша кезлар хали у Тошкент давлат дорилфунунинда таҳсил олар эди. Ўша қун у ўқиган шеърлар менинг ёдимда алоҳал ўрнашиб қолди. Чунки бу шеърлар фавкуллода ўзига хос, ёрқин, жозиб эди, — деб ёзди Шукрулло. — Мана, ҳозир Абдулла йиғирма етти ёшда. Ва, икки шеърини мажмуа муаллифи, ўзбек шеърхонлари эҳтироси сазовор. Унинг ижодидаги ҳис-туйғу ва эҳтирос самимияти, нозик лиризм, ташбехларнинг фавкуллода жонлилиги ва ёниқ харорат кишини ўзига асир этади. Мухтарам “Литературная газета” ўзбекистонлик иктидорли шоир асарлари билан иттифоқ ўқувчиларини биринчи бўлиб таништираётганлиги бизни хушнуд этади.

Биз — ўзбекларда шундай ҳикмат бор: чавандоз доврўғи тулпорига боғлик. Мен шу ҳикматни хиёл бўлакча ифода этиб, айтиш-ни истар эдимки, шоирнинг доврўғи, чинакам камолоти унинг ўз иктидорига нечоғлик жиддий ёндашуви, зиммасидаги масъулиятни қанчалик теран хис этишига боғлик. Абдулла Ориповнинг янги шеърлари шундан далолат берадики, бунини у чуқур тушунади. Унинг сўзи ўткирлашиб, истеъдоди камол топаётир”.

Имоним қомилки, юлдуздай чакнаган шеърлари билан, дилбар дostonлари билан Абдулла бизни, барча-барчамизни хали беҳисоб равишда лол қолдиради, хар биримиз жон-дилдан севган, меҳримизни берган шу халқнинг ҳақиқий эҳтиромига сазовор бўлиб қолавереди.

Орзум шул, ўчмасин ёнган чирғонинг,
Юлдуздай нур сочин чашминг —
қарогинг,
Магар чинор бўлсанг, чинордай яша,
Бевақт узилмасин бирор япроғинг.

1991

Мақола жузъий қисқартиришлар билан босилди — таҳририят.

Ўзбекистон адабиёти ва санъати газетаси — 65 ёшда

Гафур ҒУЛОМ

САҲОР ОХАНЛАРИ

Ўрик гулларини эмар болари, Насрин япроғида титрайди шабнам. Ипак курт тухмида ҳаёт асари, Олам — никоҳ окшом бир зебо санам.

Илк кўлам файзини созга солмоқда. Танбур касасида шароб керакдир. Дамлар мазмунини қамраб олмаққа Дунёдай қаттақон китоб керакдир.

Атласдай товланган ёнбағир қирлар, Бепой гул гаштин сурса неча дўст. Ўзгини унутган ошқик-маъшуклар, Ялақат данакдай қўшмағиз бир пўст.

Наврўзи белона ўрганчик сайрар, Янглиш-чучутларда севиғи оханги. Ёш ирмоқ соҳилга тилини қайрар, Кўёш нушалидир муҳаббат ранги.

Тонготар ўфқини лоладай йиртар Тинмағур мехнатнинг забардаст товшу. Ҳар ерда ҳукмрон танги ва лобар, Омонлик замоннинг енгувчи иши.

«Ўзбекистон маданияти» газетаси. 1961 йил 29 март.

Давоми, бошланиши 1-саҳифада.

Наврўзга хос таомлар, куй-кўшиқлар, амалларимиз бус-бутунликда қалбимиздан жой олар экан, унинг ҳар қалбада ўзгача из қолдириши ҳайратланарли ва ҳавас қилардир.

Ҳаётимизнинг ёрқин дамларини кўпинча Наврўз билан боғлашимиз бежиз эмас. Бу йил мен ҳам ҳаётимда ўзгача из қолдирган бекиёс байрамни янги уйимда кутиб оламан. Янги уй, янги хонадон, янги бошпана қувончи... Илк марта хонадонга қадам қўйганда деворларни силаб, янги уй ҳайратини яширолмаётган оилмадагиларнинг ҳолати кўз олдимдан қандай кетсин? Буни бир-икки оғиз сўзга ифодалашнинг ўзи бўлмайди.

Илҳомга илҳом қўшилиб, ижодга шўнғинган шоирлар, ёзувчилар бугун бир-бирига қўшни, ҳамма бир-бирини танийди. Энг муҳими, бегонасираш ҳисси йўқ. Хурсанд бўлганим, кўни-кўшнилар қандай муаммо бўлмасин, ҳамжихатликда ҳал қилишмоқдаки, бунга чеккадан қараган одамнинг ҳаваси қелади.

Эрталаб ойини очасан, ташқарига қарайсан. Уй қаршида сокин мавжланиб оқаётган Бўзсувга, қуюқ дарахт зорга нигоҳинг тушади. Гўзалликдан баҳри дилинг очилади, шукроналар айтасан. Мана шу шукроналик, розилик туйғуси бу кунги ижод аҳлининг қалбига муҳассам эканлигига ишончим қомил.

Ўтган узок йиллар давомиде бошпанасиз, ижарама-ижара сарсон яшаб, ижодий фаолиятни кўнгилдагидек давом эттиролмаган қайси шоир, ёзувчининг ҳаёлига мана шу уйларида истикомат қилиш келибди дейсиз. Мана шундай кўркем, хушхаво масканнинг ижодкорларга раво қўрилганининг ўзи Юртбошимизнинг ижод аҳлига юксак эҳтиромини, ғамхўрлигини аңлатади.

Биз Учиччи Ренессанс даврига қадам қўймоқдамиз. Бу сўзнинг Наврўз-

га уйғунлигини қарангки, «Ренессанс» «қайта туғилиш» деган маънони аңлатаркан. Атама сифатида унинг мазмуни анча кенг: маданиятда, илм-фанда, санъатда, таълим-тарбияда, умуман, жамият ҳаётида узок муддатли турғунликдан кейин қайта жонланиб, тез ривожланиши, ижтимоий онг ва қадриятлар тизими янги сифат босқичига чиқишини билдиради.

Ўтган йилнинг охирида юртимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг халқимизга етказиш, тарғибот тадбирларини маҳаллалар бўйича ўтказиш, аҳоли қайфиятини кўтараш мақсадида «Янги Ўзбекистон — янги дунёқараш» ғояси остида мамлакатимиз бўйлаб ўтказилган маънавий-маърифий тарғибот тадбирларида деярли барча шоир-ёзувчиларимиз фаол иштирок этди. Ижодкорлар бу тадбирларда қалқимиз билан, биринчи навбатда, ижтимоий химояга муҳтож кишилар, уюшмаган ёшлар, эҳтиёжман хотин-қизлар, кекса авлод вакиллари билан учраш-

ди. Уларнинг ҳузурда яхши тилақлар айтиб, шеърлар ўқишди.

Мен ҳам Сурхондарёдаги тадбирларда қатнашдим. Ҳанда Денов туманига биринчи бор келишим экан, туман маркази шу даражада янги даврга юз туғанини кўриб ҳайратланганман. Бизнинг автоулов янги қурилган шундоқ етти қаватли ўйинг рўпарасида тўхтаганда, биринчи ҳаёлимдан ўтгани шу бўлди: тасанно, туман марказларида ҳам шундай кўп қаватли уйлари қурилибди, қайси шаҳардан кам бу!

Янги уйнинг салобатига кўз ташлар эканман, деразасига чиройли пардалар илб, тоқчасидаги гулгувакларда гулларини парвариш қилаётган хонадон эгасининг қувончини ўзимда ҳам ҳис этдим. Демак, уйга муҳтож бир оила «кичик ватан» бўлибди. Унинг шукронаси эса менга ҳам аён...

У ҳам Наврўзни худди мендек янги уйда нишонлайди. Етказганига шукр!

Шоди ОТАМУРОД, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Таблақд кўнлар

- Обиджон Бакиров - 19 март (1941-2018) - рассом, Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси.
Қаҳрамон Қомиллов - 21 март (1948-2017) - композитор, Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси аъзоси, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист.
Алишер Мирзаев - 21 март (1948) - рассом, Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, Ўзбекистон халқ рассоми.
Беход Мухаммадқаримов - 23 март (1964) - Ўзбек Миллий академик драма театри актёри, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист.
Римма Гоглоева - 25 март - рассом, Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси.
Мирсодиқ Тоқиев - 25 март (1944-1996) - композитор, Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси аъзоси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби.

Advertisement for 'akfa' brand windows and doors. Title: 'Жамоаси'. Subtitle: 'Халқимизни яшариш ва янгилашни айёми - Наврўзи олам билан самимий муборакбод этади!'. Text: 'Бутун борлиқ гуллаб-яшнаган, сахий қуёш заррин нурлари билан оламини нурафшон этаётган шу кунларда барча юртдошларимизга келгуси ишларида раванк, мустақкам соғлиқ, тинчлик-тотувлик, кут-барака тилайди!'. Image shows a window and door installation in a house.

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!

Ўзбекистон фохрийларининг ижтимоий фаолиятини қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси бошқаруви ташаббуси билан Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Республика Маънавият ва маърифат маркази, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Ёшлар ишлари агентлиги, Ўзбекистон Республикаси Президентини Администрацияси ҳузурдаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги, Ўзбекистон Бадий академияси, Ўзбекистон Республикаси «Тасвирий ойна» ижодий уюшмаси, Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси, Ўзбекистон «Маҳалла» хайрия жамоат фонди томонидан Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг ўттиз йиллигига бағишланган «ОФАРИН, НУРОНИЙ!» танлови эълон қилинади.

Танловда юртимизда ҳурмат топган нуронийларнинг ибрат мактабини янада тўлдирадиган ва қадимдан шаклланган миллий қадриятларимизни улуғлашга хизмат қиладиган адабий-бадий ва журналистик жанрлардаги ҳамда оммавий теле-видео туркумдаги оммабоп асарлар иштирок этади.

Танловга журналистиканинг асосий йўналишлари — босма ва электрон ОАВда чоп этилган, интернет-журналистика ва радио, телевидение, кинема метражли кино маҳсулотлари (лахва, очерк, этюд, клип ва х.к.) йўналишларида намойиш этилган асарлар қабул қилинади. Танловда барча турдаги оммавий ахборот воситалари, ижодий уюшмалар, нодавлат журналистик тузилмалар, давлат ва хусусий киностудиялари, давлат ва нодавлат ташкилотларнинг матбуот хизматлари жамоалари ва шунингдек, мустақил ижодкор(блогер)лар ҳамда хорижий журналистлар мавзуга оид асарлари билан иштирок этишлари мумкин.

Танловга 2020 йилнинг 1 январидан 2021 йилнинг 1 августигача газета ва журналларда, интернет сайтларда чоп этилган, радио ва телевидениеда эфирга узатилган ва кино экранларида намойиш этилган ижодий ишлар ижодий уюшмалар ва жамоалар, оммавий ахборот воситалари ҳамда соҳанинг таниқли намоёндалари томонидан тақдим этилиши мумкин.

Бош соврин — қиммат-баҳо махсус мукофот. теле-радиолахва, теле-радио-очерк ва бошқа йўналишлардаги туркум материаллари учун:

- 1. Нуронийлар образини яққол намоеъ этган адабий-бадий (проза, поэзия жанрлари) асарлари учун: 1-ўринга — фотоаппарат; 2-ўринга — ноутбук; 3-ўринга — диктофон. Учта рағбатлантирувчи мукофот.
2. Нуронийлар ҳаёти ёрқин акс этган журналистик асарлар учун: 1-ўринга — фотоаппарат; 2-ўринга — ноутбук; 3-ўринга — диктофон. Учта рағбатлантирувчи мукофот.
3. Нуронийлар ҳаёти маҳорат билан акс эттирилган телевидение, радио ва киноэкран маҳсулотлари (кинса метражли киносюжет, телетюд, клип, муаллифлар куйидаги маълумотларни тақдим этишлари лозим: — иш фаолияти ҳақидаги маълумот (объективка); — уй манзили ва телефон рақами; — паспорти нусхаси; — 6х9 ҳажмдаги 2 та фотосурат.

- 4. Нуронийлар турмуш тарзини ёрқин ва ҳаётий акс эттирган рангбўёқ, хайкалтарошлик асарлари учун: 1-ўринга — фотоаппарат; 2-ўринга — ноутбук; 3-ўринга — диктофон. Учта рағбатлантирувчи мукофот.
5. Нуронийлар сиймоси маҳорат билан акс эттирилган фотосанъат асарлари учун: 1-ўринга — фотоаппарат; 2-ўринга — ноутбук; 3-ўринга — диктофон. Учта рағбатлантирувчи мукофот.

Танлов натижалари «Нуроний», «Ишонч-Доверие», «Ўзбекистон адабиёти ва санъати», «Хуррият» газеталарида, ЎАА сайтида ва бошқа оммавий ахборот воситаларида эълон қилинади. Танловда гўлиб деб топилган сара асарлар тўплаиб, китоб ҳолида нашр қилинади.

Гўлибларни тақдирлаш Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг 30 йиллик байрами арафасида ўтказилади.

Муаллифлар куйидаги маълумотларни тақдим этишлари лозим: — иш фаолияти ҳақидаги маълумот (объективка); — уй манзили ва телефон рақами; — паспорти нусхаси; — 6х9 ҳажмдаги 2 та фотосурат.

ЭЪЛОН

Юридик ва жисмоний шахслар ва хорижлик инвесторларга! Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 4 апрелдаги ПҚ-4268-сон қарорига мувофиқ ҳамда «Тошкент Агросервис МТП» МЧЖнинг 2021 йил 17 мартдаги 56-сонли буюртмасига асосан «Бўжа Агросервис МТП ва ИСМ» МЧЖ 100% (юз) фоииз устас жамғармасидаги улуши бўйича «Respublika mulk markazi» МЧЖ «Poytaxt filiali» очик танлов савдоларига таклиф этади.

Очик танлов савдосига Тошкент вилояти Бўжа тумани Тошлук МФЙ, А.Қодирий кўчаси 12-уй манзилда жойлашган «Бўжа Агросервис МТП ва ИСМ» МЧЖнинг 100% (юз) фоииз улуши бўйича.
Балансда савдоси: «Тошкент Агросервис МТП» масъул ширкати қарздорлиги.
Фаолияти иختиссо: Кишлоқ хўжалиги корхоналарида ҳамда фермер хўжалиқларида механизация ва сервис хизмати кўрсатиш. Бошланғич баҳоси — 5 422 784 000,00 сўм;
Танлов савдосининг асосий шартлари:
1. Танловда Республика резидентлари (яқка тартибдаги ва юридик шахс сифатида фаолият юргутуви тадбиркорлар ва ишбилармонлар) ёки норезидентлари (хорижлик тадбиркорлар ёки уларнинг вакиллари) иштирок этишлари мумкин.
2. Танлов савдоларида иштирок этуви талабдорлар томонидан улушинг бошланғич баҳосининг 10% кам бўлмаган миқдорда закалат пули танловда эълон қилинган ҳисоб рақамига тўланади.
3. Танловда қатнашган учун талабдор ёки унинг ваколатли вакили савдолар ташкилотчасига очик танлов тўғрисидаги хабарномада белгиланган муддатларда шахсан ёки почта орқали куйидаги ҳужжатларни илова қилган ҳолда буюртманга икки нусхада тақдим этади: юридик шахслар учун — қонуни ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган ваколатли вакилининг танловда қатнашгани учун ишоннома, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжат нусхасини илова қилган ҳолда; жисмоний шахслар учун — паспортнинг нусхаси, танловда ваколатли вакил қатнашган тақдирда, қонуни ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган ишоннома, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжат нусхасини илова қилган ҳолда;
4. Танлов иштирокчилари ўз бизнес режасида куйидаги қўшимча шартларни қўриши зарур: Машина трактор паркинги асосий фаолияти (механизация ва сервис хизмати кўрсатиш) турини кўрсатиш муддатларида ўзгартирмадан, узлуқсиз самарали ишлашнинг таъминлаш, хизматлар рўйхатини кенгайтириш, жумладан юк ва энгил автотранспорт воситалари га ҳамда техниканинг бошқа турларига сервис хизматлари кўрсатишнинг йўлга қўйиш; — Мажбур ишчи ўринларини сақлаб қолиш ва кенгайтириш; — Машина трактор паркинги мажбур ишлаб чиқариш потенциалини модернизация қилиш, замонавий дастгоҳ(станок)лар ва ускуналар сотиб олиш ҳисобига сервис хизматлари турини кўйайтириш ва сифатини яхшилаш, жами киритилган инвестиция бўйича таклиф; — Жамиятдаги бўш ер майдонлари, мажбур бино ва ишонотларда тадбиркорликнинг бошқа фаолиятини йўлга қўйиш бўйича аниқ таклифлар, қўшимча инвестиция киритиш бўйича таклифлар, натижада барпо қилинган қўшимча иш ўринлари; — Улушинг бошланғич бозор баҳосидан кам бўлмаган миқдорда энг юқори сотиб олиш қийматини таклиф қилиш; — Сотиб олиш қийматини энг яқин муддатга тўлаш — қўни билан 5 йил муддатга бўлиб тўлаш бўйича таклифлар; — Машина-трактор парк ишчи-чиқматчиларининг иш ҳақидан бўлган қарздорликни биринчи навбатда сўндириш бўйича таклифлар; — Иштирокчиларнинг бошқа таклифлари ва уларнинг самардорлиги;
Танлов савдоларини тақдирлаш бўйича барча варақлари талабдорнинг муҳри ва илмоси билан тасдиқланган бўлиши керак.
Танлов таклифлари тақдим этилган конвертларини очиб ва танлов савдосини ўтказиш 2021 йил 20 апрель соат 15:00да бошланади. Таклифларни очиб вақтида танлов ўрнатилган тартибда қатнашадиган иштирокчилар ёки уларнинг ваколатли вакиллари иштирок этишлари мумкин.
Танлов таклифларини қабул қилиш муддати 2021 йил 16 апрель соат 18:00да тўхтайтилади (таклифлар тўшмаган тақдирда танлов савдолари 2021 йилнинг 4, 15 май кунлари соат 11:00да тақдоран ўтказилади, тақдоран савдоларга танлов таклифларини қабул қилиш бир кун олдин соат 18:00да тўхтайтилади).
Танлов савдолари натижалари бўйича гўлибик баённомаси имзоланган санадан бошлаб 10 банк иш кундан кечикмай сотуви билан олди-сотида шартномаси тузилади.
Талабдорлар улушинг бошланғич нарҳининг 10 фоииздан кам бўлмаган миқдорда олдиндан закалат пулини (ариза буюртманомаси топирилганга қадар) Савдо ташкилотчаси «Respublika mulk markazi» МЧЖ «Poytaxt filiali»нинг куйидаги банк реқвизитларига тўлашлари лозим: ХАТБ «Давр Банк» Яқкасарой филиалидаги ҳисоб-рақами: 2020 8000 0005 7145 2002 МФО: 01069, СТПР: 200933850.
Танлов савдоларини ўтказиш ва танлов ҳужжатларини тўлдирши билан боғлиқ бўлган барча масалалар бўйича мувоажиз учун манзил: Тошкент шаҳри, Мирзо Улубек тумани, Ҳамид Олимқон кўчаси, 13А-уй. Маълумотлар учун телефон/факс: 71-237-23-96. веб-сайт: www.mtm.uz, электрон почта манзили: user01@inbox.uz, Гўвҳнома: 001580.

Advertisement for 'akfa' brand windows and doors. Title: 'Ўzbekiston adabiyoti va san'ati'. Text: 'Манзилимиз: Тошкент - 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32. Электрон почта манзили: uzas.gzt@mail.ru'. Image shows a portrait of a man and the 'akfa' logo.

Advertisement for 'akfa' brand windows and doors. Title: 'Муассис: ЎЗБЕКISTОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ'. Text: 'Бош муҳаррир Салим АШУРОВ'. Contact information: 'Тақдид ва адабиётшунослик бўлими: 233-57-42. Санъат бўлими: 233-56-40. Назм ва наср бўлими: 233-58-60'. Image shows the 'akfa' logo and contact details.